

Inserati se sprejemajo in velja trisopna peti-vrsta:

8 kr. če se tiska enkrat,
12 " " " dvakrat,
15 " " " trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administracija) in ekspedicijska na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvu je na velikem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden, sicer: v torek, četrtek in soboto.

Francozje na izhodu.

Mnogo se zdaj po časnikih čita od vojske, ktero mislijo Francozi pričeti ali so jo že pričeli v Tonkinu, Anamu, ob Kongu itd., celo s Kinežkim cesarstvom se lahko kaj osnuje. Marsikomu se bode znabiti čudno zdelo, kako da so Francozi h krati tako vojskoželjni postali ter mu bode všeč, če mu ves položaj malo pojasnimo, kar storimo s sledečim:

Kar so Francozje mnogo zgubili v Evropi na častnem svitu in na deželah po zadnji vojski, to skušajo nadomestiti v drugih delih sveta, v Afriki in Aziji, tukaj tekmujejo z Angleži. — V zapadni Indiji v Anamu, Tonkinu in Siamu hočejo osnovati francosko Indijo, na Avstralskih otokih mislijo na nove pridobitve, Tajurah naj bi pretila angleški naselbini Aden, Tunes pa v strah imel Ciperski otok in Gibraltar, Brazzovo podvzetje na reki Congo in železnica v Senegambiji naj bi kljubovala angleški naselbini v Sierra Leoni, francoski otok Madagaskar naj bi zakril otok Mavricij in Sešelske otoke in bi strahoval vzhodno afrikansko pobrežje od Zanzibara do zatona Delagaa. To so načrti za prihodnost, a viditi je, da so Angleži postali oprezní. Tudi po drugi poti tekmujejo Francozje z Angleži. Tako vlada sedaj podpira pomorsko trgovsko društvo „Messageries Maritimes“ da more tekrovati z angleško družbo „Peninsular and Oriental Navigation Company“. Francosko društvo vzdržuje krasne vapore med Marseljo in Novo-Caledonijo v Avstraliji, preko Aden, Sešelskih otokov, Mavricije in avstralskih pristanišč. Dosihmal je Angleško društvo prevajevalo pošto iz Avstralije v Evropo; sedaj se

ima pogodba obnoviti, in francosko društvo, katerega vlada podpira, bode lože vozilo eeneje, kakor angleško. Francozje pa ne mislijo samo tukaj tekrovati z Angleži, marveč tudi drugod mislijo jim segati v škodo.

Dosihmal so skoraj Angleži sami imeli kupčijo s Kitajsko svilo, in fabrikanti iz Liona so mogli svilo kupovati na Angleškem, a sedaj pa mislijo to dobivati v Marselji.

Ravno tako mislijo Francozje po avstralsko volno sami hoditi, ne da bi jo kupovali od Angležev. Preden se vse to zvrši, bode minulo še dosti časa. Ker sedaj med Marseljo in pristanišči v Indiji še ni trgovine, taka se more osnovati, da se blago za voznino dobi, nova proga vaporjem med Marseljo in Londonom, te ladije bodo nekaj časa v zvezi z vaporji društva „Messageries Maritimes“. A vaporji tega društva, da ne bodo prazni hodili, bodo raje voznino znižali, da bodo mogli tekrovati z Angleži. Angležem lahko s tem preglavico delajo, ker francoski vaporji slove zaradi lepega vedenja do popotnikov. Upajo, da se bode po ti naravnostni zvezi Nova Kaledonija hitreje razvijala, potem pa mislijo Francozje, da si bodo lože prisvojili Nove Hibríde, za kar se je že dalj časa pripravljalo.

Tudi za Indijo ne bode brez pomena, ako se bodo krasni francoski vaporji večkrat prikazovali v Indiji. Francoska vlada pomoči daje le pod temi pogoji, da ti vaporji ostajajo pri Sešelskih otokih, pri otoku Réunion in Mavricij. Ti otoki niso brez vsake važnosti. Na angleškem otoku Mavriciji je 366.000 prebivalcev in prometa je vsako leto za 120 milij. mark. Dosihmal so plačevali vsako leto za pošto 80.000 mark, sedaj so sklenili francoski

plačevati 160.000 mark. Društvo bode tudi osnovalo postransko črto iz otoka Réuniona v Madagaskar, da bode na korist Francozom. Kreoli, potomci Evropejcev, na otoku Mavriciji ohranjujejo še zmirom prijaznost do Francozov, dasiravno nimajo vzroka pritoževati se nad angleško vlado.

Posebno napreduje otok Mavricij (Isle de France) od kar je v angleških rokah, otok Réunion (Bourbon) pa ki je ostal Francozom, zaostaja. Francoski kreoli na otoku Mavriciji sicer to vedo, klubu temu pa sovraštva do Angležev ne prikrivajo. Sedemdeset let je vže minulo, pa še zmirom Francoski jezik prevlada, kreoli imenujejo Francosko svojo domovino, poglavitno si prizadevajo, da kaj premoženja skupaj spravijo in potem živé v Parizu. Prebivalci tega otoka se dele na tri vrste: zgol beleev ni čez 3000, med temi kakih 300 Angležev, ki se poglavitno pečajo s trgovino, drugi so francoski kreoli. Potem je med njimi kakih 100.000 polutanov, vsakojake barve, od popolno črne do svetlo rumene, ti se vsi imenujejo Francoze. Potem je še 260.000 Hindov, nekateri so na otoku rojeni, drugi so pa večidel priseljeni. Hindus so zvesti podložni Anglije, mnogo med njimi je bogatih in ima zemljišč, ko bi kreoli vstali, bi Angleži nad njimi imeli podpore. Ker so Angleži Hindom prijazni in so izdali več naredeb vgodnih za vzhodne indiske kuli (delavce na več let najete) je to zelo zamrzelo kreolom. Brez kuli-jev (delavcev) bi kreoli ne shajali, a imajo jih le za služabnike, a ne za enakopravne. Na francoskem otoku Réunion je pa vprašanje zaradi Hindov postalo prav resno. Kulis so se pritoževali, da grdo ravnaajo z njimi, posestniki

Listek.

Občna zgodovina.

(Spisal in založil Janez Jesenko. — Prvi del: Stari vek. — Drugi popravljeni natis. Cena samo 55 kr.)

Tako se glasi naslov novi knjigi, ki jo je nedavno na svetlo dal profesor Jesenko v Trstu. Obsega pa 8½ pol v osmerki. Na prvem mestu je knjiga namenjena našim srednjim šolam, po katerih bodo, kot je podoba, bodoče šolsko leto res jeli zgodovino podučevati slovenski. Zato je pa pisatelj prebral in odbral jej gradivo po večem tako, da naj bolj ugaja učeči se mladini. Ta novi natis se povsem loči od prvega od leta 1871, tako zelo je prestrojen in prestvarjen, naj se vže oziramo na gradivo ali pa na obliko.

Spisatelj je preosnoval knjigo po določbah sedajnega učnega načrta. Zato je izdatno skrčil učilo (I. izdaja je obsegala 10 pol gostega tiska) pa gradivo tudi previdneje razdelil. In to ravno je glavna stvar pri učni knjigi. Sprejel je vanjo le toliko gradiva, ko-

likor ga naša mladina na ti stopinji izobraženosti prebaviti more.

Po tehtnem vvodu (v katerem razlaga pomen zgodovine in nje najimenitniše pomočne znanosti: zemljepis, časoslovje in jezikoslovje) in kratkem pregledu zemljepisnih razmer v starem veku, prestopi k zgodovini posameznih narodov. Med temi so, kot je veliki važnosti primerno, Izraelci prvi v vrsti. Pri ti priliki naj precej izrečno omenim, da v vsi knjigi pisatelj teh vrstic ni naletel na najmanjšo besedo, ki bi količkaj žalila krščanski čut ali krščansko prepričanje. Zato je tudi to dobra lastnost novi knjigi — in pri šolski knjigi se bi moralo pred vsem na to gledati. To velja v obče o celi knjigi, še posebej pa v zgodovini izraelskega ljudstva (str. 10—12), o zgodovini cesarja Nerona (str. 118—119) pa o onih treh poglavjih, v katerih spisatelj pripoveduje o Konstantinu Velikem, o začetku in razvitku krščanstva in o Julijanu Apostati ali odpadniku (str. 122—123). Po načelu te knjige ogibati se vsega, kar koli bega krščansko mladino in žali nje krščanski čut, ravnati se bi

imeli tudi učitelji naših srednjih šol pri pouku zgodovine pa tudi drugih predmetov.

Kar se tiče zgodovine Izraelcev imamo to dostaviti. Stran 10, v 8. vrsti se bere: „David se je 8 let bojeval z nasprotno stranko ter zaradi nje pokončal vse možke potomce Savlove.“ — Res je, da so pod Davidovo vlado vsi moški potomci Savlovi, izvzemši Mifbosetha, sina Jonatanovega, silne smrti umrli. Ali jih je pa res David pokončal posrednje ali neposrednje zelo dvomimo, tak značaj ni bil David, dasiravno se njegovo življenje ne da primeriti n. pr. z Ludovikom IX. Francoskim kraljem ali s Štefanom Ogerskim kraljem, vendar že navadni vladarji, če so bili tudi orientaleci, niso krvi prelivali zgolj iz maščevanja. Kakšen vzrok bi bil imel Kralj David iztrebiti rod Savlov, ko je dospel do moči in veljave.

V 2. bukvah kraljev poglavje 4. se bere, da sta Isboseth-a sina Savlovega, ki je kraljeval rodovom Izraela izvzemši Judovemu, vmočila Rehab in Baana, sina Remonon-na. Ko sta prinesla Davidu glavo umorjenega, vzkazal ju je David umoriti, noge in roke so jima od-

na Réunionu so večkrat postali verolomni pogodbam sklenjenim z delavci, to pa je angleško vlado prisililo, da je prepovedala potovanje na Réunion. Še je na otoku kakih 46.000 teh trpinov, tem se pa sedaj vsled tega še slabše godi. Vse prigovarjanje angleške vlade je dosihmal izdalo kaj malo. Res da so ti kulis angležki podložniki, a dejansko so ubogi sužnji, in od teh 46.000 se jih vsako leto povrne kakih 800 domov.

Pred nekaj časom je mogla barka s povrativšimi delavci ostaviti v Port Viktorija, tam se je vidilo, kako natlačeni na ladiji so bili ti trpini. Francoske oblasti, pri katerih se je tožba vložila, so rekle, da pogodba sklenjena s kuli zarad potrebnega prostora na barkah velja le za vožnjo iz Indije v Réunion, a ne nazaj. Angleška vlada ni mogla tedaj drugače, da je vse izraževanje prepovedala. To se je pa posestnikom v Réunionu zelo kadilo, rekli so, Angleži so to storili zarad tega, da bi francoski otok uničili. A francoski naselniki si znajo pomagati, vvažajo sedaj tako imenovane „proste murine“ iz bregov Mocambika. Murini, katere so prej spravljali na otok, so bili sužnji, sedaj pa pridejo kot „svobodno naseljeni“, ki so se pogodili zastran dela (?). S tem, se vé da se le postaya za nos vodi, kakor so tudi uganjali, ko so svoje dni Kitajce vozili v Peru in na Kubo. Prva ladija teh svobodnih naseljencev, je vže prišla na mali otok Nassi Bè, ki je blizu Madagaskara in je francoska vlast. Kakor se pripoveduje, bi imele francoske naselbine na otoku Madagaskar in pokroviteljstvo nad Madagaskar poglavitno ta namen, da bi pospeševale kupčijo s sužnjimi, Angleži trdijo, da je ta zadeva posebno sprožila vprašanje zarad Madagaskara; naselniki na Réunionu se posebno brigajo za to vprašanje. — Naj je vže to ali uno, Francozje se resno pripravljajo za vojno v Madagaskaru. Ako počí vojska, gorje potem belcem na Madagaskaru, ne toliko v glavnem mestu, marveč po deželi okoli, ker ljudje ne poznajo razločka med Evropejci. Potem bi bila uničena vsa kupčija, a tudi nad krščansko ljudstvo bi prišle hude stiske. Privrženci stare poganske vere vže povsod oznanujejo: vse zlo prihaja od misijonarjev in od tega, da je vladarska rodovina postala krščanska. Ko bi nastala

vojska s Francozi, bi se to po vsi deželi razširilo, krščanstvo bi zginilo in ljudstvo bi zopet malikovalo.

To bi bilo zelo obžalovati, ker ravno v najnovejših časih katoliški misijoni zelo zelo napredujejo. Poprej so bili jako razširjeni tako imenovani puritanski kongregacionalisti, tudi dvor je sprejel to vero. Pravijo pa, da so Madagesi zato tako radi pristopali, ker so zgovorni, in pri teh vernikih vsak sme govoriti (pridigovati), komur kaj pride na misel. Več pa je menda opravil denar, katerega so trosili ti amerikanski puritanci, povsod so imeli šole in mladino po svoje izrejevali. Poleg teh so na otoku še angličani, metodisti in luterani in njih misijonarji.

Pod kraljico Ranavolono I. so vže hudo preganjali kristjanje, veliko jih je bilo umorjenih; pravijo pa, da je bilo preganjanje bolj zoper protestantske misijonarje, ki so se v politiko mešali. Kaj tačega je tudi sedaj mogoče, dasiravno je vže 50 let od prvega preganjanja, ker poganstvo še ni mrtvo, in krščanstvo je pri mnogih le unanji belež. Prav lahko ne bo za Francoze, ako nastane vojska. Ljudje vže beže v notranje kraje. Med glavnim mestom Antanarivo in med pristaniščem Tamatave je 10 dni hoda in pot vodi čez strašne močvirja, ki niso za konjico niti za topništvo. Generala „mrzlca in okužni zrak“ sta naša najboljša vojaka, rekel je pred 40 leti nek Madagašan Francozom in tako je še dan danes.

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. junija.

Avstrijske dežele.

Na *Tirolskem* so volitve za deželni zbor izvršene. Izvoljenih 40 konservativnih in 27 liberalnih poslancev. Konservativna stranka je zgubila 3 glasove, večina ji je ostala. — S kompromisom, od katerega so časniki vedeli povedati, ni bilo nič v velikem posestvu.

Mislili so na *Tirolskem* da bodo e. k. vradniki pri volitvah vsaj nevtralni ostali, a nič manj kakor to, v celih tolpah so hiteli na volišče in preglasili po nekaterih krajih n. pr. v Inomostu, Hallu in Kufsteinu prave meščane in obrtnike. Bolj ko je kazal kandidat svojo barvo, in da se je zapisal z dušo in telesom

fakejzoni opoziciji, toliko rajše so glasovali zanj. — Ali se je zgodilo to zgolj po naključji? Po selskih občinah še celo Lasser ni mogel vžugati konservativnih volilcev. — Na južnih Tiroljih je vlada skrbela, da je kar moč odri-vala nacijsone, na severnih Tiroljih so se pa konservativci bali, kako bi bilo sicer mogoče spraviti Wildauerja zoper obrtnika in župana Sponbergerja v Švacu. — To pa Tirolec podučuje, da v notranjih zadevah vzlasti v verskem vprašanji narodni južni Tiroleci niso tako zagriznjeni nasprotniki, kakoršni so liberalci, bodi si Južnih ali Nemških Tirolcev. — Kako bodo pa pri nas e. k. vradniki volili, pri nas ko nekateri povdarjajo vero in narodnost, drugi pa ne tolikanj vero, pač pa narodnost.

„Politik“ poroča, da je češki državni poslanec, g. **Tonner**, 27. pr. m. prvokrat pred svojimi volilci odgovor dajal od svojega delovanja. Volilci so mu izrekli popolno zadovoljnost ter rekli, da poslanstva naj nikar ne popusti. Tonner je odgovarjal, da ima za svojo dolžnost poslanstvu se odpovedati, da pa je po željah volilcev pripravljen spet poslanstvo sprejeti, ako bi bil voljen. — Mislimo, da voljen bo gotovo, ker nezaupnica nekaterih liberalcev zarad glasovanja pri „šolski noveli“, je bila popolno neopravičena — le glas nekaterih kričacev. Naj bi mogli poslanci na vsaki osebni glas ozir jemati, potem bilo bi poslanstvo sprejeti in izvrševati ravno vsakemu nemogoče.

V *Galiciji* bode neki deželni zbor drugo obličje dobil. V kmetijskih občinah je bilo Rutenov malo izvoljenih in še med temi so nekateri Poljakom prijazni. Dalje je bilo neki izvoljenih malo poslancev iz kmetijskega stanu, ampak večinoma grajsčaki ali okrajni glavarji. Propali so neki tudi nekteri, ki so bili po centralnem volilnem odboru priporočeni.

Opomba vredništva. Propad priporočenih ravno ni toliko čudnega, in ni vselej preslaba „disciplina“ tega kriva. Zgodi se lahko, da po okoljšinah centralni volilni odbor koga mora priporočati, dasiravno ga sam ne želi. Dalje se to lahko zgodi zarad vnemarnosti volilcev, ali pa zarad vstrajne odločnosti volilnih mož. Po tem takem je propad priporočenih lahko dobro, ali pa slabo znamenje politične zrelosti.

„Pokrok“ naznanja, da je pomožni škof dr. Prucha imenovan za *škofa v Budapešti*; naslednik v Pragi pa mu bo grof Schönborn.

Regnikolarna deputacija v *Budapešti* (gl. Slov. št. 60. 24. maja. „Čegava bode Reka“?) je imela v ponedeljek 28. maja drugo sejo. Predložili so svoje izdelke: zastopniki hrvaško-slovenski in tudi reški. Spis reških

sekali in po drevji razobesili. — David se menda tukaj ni hlinil, „ker sta se predrznila spijočega napasti in umoriti.“ Kajti tudi sela, ki mu je prinesel vest o Savlovi in Jonatanovi smrti je umoril, „ker se je dotaknil maziljenca Gospodovega.“

Mifiboseta, sina Jonatanovega, ki je bil se ve da hrom, vzel je David na svoj dom, in ga tudi, ko je bila vstaja Absolonova zadušena, ni huje kaznoval, nego da je dal polovico njegovega premoženja drugemu zvestejšemu slugi — Sibi.

V 2. poglavji XXI. se bere: Facta est quae fames in diebus David tribus annis iugiter: et consulit David oraculum Domini. Dixitque Dominus: Propter Saul, et domum ejus sanguinum, quia occidit Gabaonitas. Tedaj ker je Savel pregrešil, je bil kaznovan Izrael. Po krščanskih nazorih se temu ne čudimo, ker zarad pregrehe posameznih Bog ljudstva kaznuje, to so tudi že pogani spoznali. „Delinquent reges, plectuntur Achevi.“ — Gabaonci so zahtevali, naj se jim izroči sedem možkih potomcev Savlovih, da jih križajo v Gabi, kjer je Savel prebival. David jih je res izro-

čil Gabaoncem, in ti so jih križali na spomlad, in viseli so na vislicah, dokler ni prišel dež in zemljo namočil. — David pa je pokopal Savla in Jonatha, in tudi košice teh, ki so bili križani v deželi Benjamin tam, kjer je bil pokopan njih oče Cis. — in sv. pismo pristavi: Potem je bil Bog zopet zemlji milostljiv.

Se ve, da to ni po kerščanskih nazorih, a krvna osveta je bila pri Judih še celo v postavi (Moz. 25, 4), tedaj ne gre soditi Davida zarad tega, ker je mislil, da bode s tem Božjo jezo vtolažil. Sploh kdor hoče sv. pismo s pridom brati, mora razumeti tedajni čas in njegove nazore; ako se vse meri z enakim vatlom, se bode nad marsičem spodtikoval, kar bode bral v sv. pismu. — Izraelci ob Davidovem času so bili ratoborni, vitežki ali tudi siloviten narod, njih vojskovodje se tudi kraljevim ukazom niso pokorili. Joab, Davidov vojskovodja je umoril Abner-ja, prvega vojščaka Savlovega, ki je tudi služil sinu Izbosetu ravno o tem času, ko se je Davidu podvrgel. David in vse ljudstvo je žalovalo po Abner-ju, a nihče se ni upal Joaba zarad tega pred sodbo postaviti, in David je naročil sinu Salomonu, naj

umori Joaba, ker je v miru kri prelival in umoril Abner-ja in Amaso. In Joab je bil umorjen na povelje Salomonovo, dasiravno je bežal pred sveti šotor. — To se nam potrebno zdi omeniti, da se opravičimo zarad opazek.

Štev. 11 v 12. vrsti od zgoraj se imenuje Jeroboam, sin kralja Salomona — a bil je le služabnik Salomona in je zarad vstaje moral pobegniti v Egipt, od koder se je po Salomonovi smrti vrnil. — Po vsem soditi, je Jeroboam podkuril Izraelce, da so stopili sé znano prošnjo za polajšanje davkov pred Salomonovaga sina Roboama, ker Izraelci so imeli zlate čase pod kraljem Salomonom, dasiravno je sijajni dvor kralja Salomona tudi veliko stroškov prizadel. Sicer je pa že poprej prerok Ahia povedal Jeroboamu, da bode kraljeval nad 10 rodovi v Izraelu, kakor se to pripoveduje v III bukvah kraljev 11.

Za Izraelci obravnava spisatelj druge azijske in afrikanse izobražene narode, potem pa se vé, da dosta bolj obširno zgodovino grško in rimsko. Tu nam je pred vsem omeniti, da je spisatelj vestno porabil najnovejše gotove in dognane proizvode zgodovinskega

poslancev so izročili Hrvatoma in unega Hrvatov, Rečanom, a Madjari (deputacija ogerskega državnega zbora) so vzeli spise obeh v pretres. — V prihodni seji imajo vse tri deputacije splošni deputaciji pismeno predložiti svojo vtrenjeno mnenje o dotičnih izdelkih (elaboratih). Po tej skupni seji je imela ogerska deputacija za-se sejo, v kateri se je določilo, kaj se ima tu vkreniti. Poslanec Falk je dobil nalog vse to pismeno vrediti. V četrtek je bila potem skupna seja.

Judex curiae (prvi kraljevi sodnik) na Ogskem je postal Slavi, bivši svoje dni državni denarni minister. V zboru te komisije se je prebralo najprej kraljevo pismo, v katerem se Slavi imenuje za to imenitno službo. Slavi se je potem spominjal svojega bivšega predsednika, obetal da bode dolžnosti po svoji najboljši moči opravljal in prosil podpore. Pozdravljal ga je kardinal nadškof dr. Hajnald, in ga zagotavljal pomoči navzočih in mu vošil, da bi mnogo let deloval v ti službi. Volili so potem pododsek, v katerim so bili voljeni vsi dosedanjí udje.

Nemški „Schulverein“ je poslednje dni ustanovil oddelek tudi v Würzburg-u na Bavarskem. Časnik „Fränkisches Volksblatt“ o tej priliki piše sledeče: Ta (Verein) družba je veliko-liberalna, v marsikaterih razmerah veliko, izdajalno podvzetje (hochverätherisches Unternehmen), katere glavni namen je v Avstriji Prusijanom pota nadelovati in gladiti. — Škof v Linu ga imenuje framasonsko družbo, ustanovljeno v neznansko škodo Cerkvi in državi. No, bodo li udje tega društva po Kranjskem in Slovenskem kdaj to umeli in spregledali? Kaj pa naši učitelji, se li mislijo kaj dolgo vdeleževati tega Cerkve in državo izdajalnega početja? Gospóda, saj nekaj pomisleka in poštenosti!

Nvanje države.

V **Bremenu** na Nemškem je bil XXV. občni zbor nemških učiteljev. — Prostosti nimajo dosti. — Naj huje je besedoval dr. Dittes, znani vodja pedagogija iz Dunaja. Sedaj je sicer na Dunaji v pokoji in ima lepo pokojnino. Strah je slikal na steno, kako da je sedaj pedagogika podložna teologiji, l. 1848 in njegove slavne pridobitve so pozabljene. V njegovi (idealni) ljudski šoli mora odpasti verski poduk. Pedagogika mora po vsem svobodna biti, in ker dan danes še ni, moramo prizadevati si, da postane nezavisna in svobodna; tako, tako!

Na Francoskem duhovnom plačo pritrjujejo, ker ugovarjajo zoper brezverske šolske

knjige, na Nemškem pa vpijejo učitelji po brezverskih šolah. — Ta krik po brezverskem šolskem poduku naj bolj osvetuje nasvet, ki je bil stavljen tudi pri zboru, ustanoviti za nepoboljšljive otroke posebne šole pokorilnice (Correctionshäuser). Tedaj več prostosti, pa več kaznilnic, s tem odlikuje in označuje ves krik po svobodi. — K zboru Avstrijska vlada na državne stroške ni poslala učiteljev, pedagoga, ki sta še bila pri zboru v Bremen-u, sta bila iz Gorenje-Avstrijske, kjer je deželni odbor v liberalnih rokah.

Francoska ima zdaj dvojno vojsko: Vnanjo v Tonkini, Madagaskar in znabiti še kje. Od vseh strani dohajajo ne naj boljša poročila. Pri vsem tem pa snuje in izvršuje hudo vojsko zoper Cerkve: redovnike, duhovnike in sv. obrede. Zarad prepovedi procesije o sv. Rešnjem Telesu so bili sem ter tje nepokoji in neredi. — Čudna slepota; pri javni vnanji nesreči še notranji mir kaliti in sicer le z naj večjo krivico! Pa, taki so liberalni brezverci, ali pa da se kdo ne pohujša, brezverni liberalci povsod.

Znani **Abd-el Kader**, ki je Francozom nekda v Algeriji toliko prizadejal, je 26. maja umrl. Francoska ga je dala na državne stroške pokopati.

Izvirni dopisi.

Trnovo na Notranjskem. Dne 25. maja došla nam je velika čast, imeti v svoji sredi premilg. škofa Tržaškega. Oni namreč so šli birmovat v Podgraje in so na našem kolodvoru izstopili iz železnice. Na kolodvoru čakalo jih je veliko gospodov iz Trnovega, Bistrice, Pivke in iz drugih krajev. Najpopred pozdravil je premilg. škofa dekan iz Jelšan, g. V. Pušavec, potem bistriški okrajni sodnik g. J. Strucelj in slednjič župan g. A. Ličan v imenu bistriške občine. Ginjeni smo bili vsi tega, tako posebno prijaznega pozdrava. Potem peljali so se milg. škof k okrajnemu sodniku, kjer so se od veselja in ginjenosti precej utrujeni malo odpočili in se s spremljevalci prav prijazno pomenkovali. Čez kake pol ure obiskali so milg. škof farno cerkev počastit presv. Rešnje Telo. Iz Trnovega šli so potem milg. škof zopet nazaj v Bistrico, obiskali lepo Bistriško podružnico in potem korakali so čvrsto z vsim spremstvom k izviru Bistrice, kjer so po kratkem odahleju pili izvrstno

bistriško vodico. Oglasili so se tudi pri bolehnem g. Bileu, znanem pesniku. Opoldne obedovali so milg. škof pri g. sodniku in tudi veliko drugih gospodov duhovnov in neduhovnov. Vrstile so se lepe napitnice, naj omenim le dveh. Naj prvo prav prijazno napije gosp. sodnik milg. škofu, in se jim zahvali za skazano mu čast, za njihovo prijaznost in ljubeznjivost. Kmalo na to vstanejo škof, poprimejo za kozarec in s krepkim glasom zahvaljujejo se g. sodniku prav presrečno za njegovo nam že dobro znano postrežljivost in gostoljubnost, in konečno vsi ginjeni vsliknejo: Bog Vas živi vse, ki ste mene danes — da Vam rečem — nepričakovano prijazno sprejeli. Po obedu so se peljali proti Podgrajem, spremljani od mnogo gospodov. Vsi, ki so imeli čast govoriti z milg. škofom, občudujejo njihovo ljubeznjivost in prijaznost. Konečno bodi še povedano, da so milg. škof ves čas govorili v prav lepi slovenščini. Zato jim pa tudi še prav posebno iz tega vzroka veselo zakličemo: Bog Vas živi, milg. škof tržaški, še mnogo let v časnih in večnih blagor Tržačanom in celi Vaši škofiji! Vaše prijazno obnašanje pa nam ostane vedno v blagem spominu.

Domače novice.

(G. deželni predsednik Winkler) biva te dni na Dunaji, kamor je odšel 21. t. m., da se je 30. maja vdeležil obravnav zaradi zedinjenja Šumberka z deželo kranjsko ali hrvatsko. Danes ali jutri se menda zopet vrne domu.

(Za ude c. kr. zdravstvenega sveta za Kranjsko) so imenovani za dobo treh let: C. kr. profesor medicine dr. Franc Schiffer, zdravnik pri železnici dr. Adolf Eisl, primarij v bolnišnici dr. Franc Fux in c. kr. vladni svetovalec dr. Alojzij Valenta.

(Bralno društvo v Gorjah) je napravilo novo zastavo, katera bode 24. t. m. blagoslovljena. Slavnostni govor bo imel deželni poslanec gosp. Klun.

(Iz Kamnika) se nam poroča, da se je dr. Samec županstvu odpovedal. Govori se, da vzrok tega so neke homatije pri mestnem premoženju, zaradi katerih je visoka c. k. vlada županstvu svojo nezadovoljnost izjavila. Znabiti pa, da so tudi druge razmere na ta sklep vplivale.

(Požar grozovit!) Grozovita nesreča zadela je v nedeljo, 27. maja, vas Terboje v smledniški županiji. Ravno smo še skončali procesijo s sv. Rešnjim Telesom, katero obhajamo ta dan vsako leto in se je ljudstvo razšlo na razne kraje, kar zaklenkajo žalostno zvonovi terbojske cerkve in tužni kliči: „gori! ogenj!“ začujejo se po vasi. Ko stopim iz duhovske hiše, ugledam — o groza! — ravno tik cerkve lesen pod ves v ognji. Plamen šviga naravnost v zvonik — že se vnema streha — za njo sosednje hiše in v silnem pišu vetra sega ogenj poželjivo naprej, takó, da je v pol drugi uri do petdeset gospodarjev brez pohištev. Pomagati ni bilo mogoče; vode v vasi ni veliko, na Savo po zgornji poti zaradi silne vročine ni bilo mogoče; toliko da se je ohranila duhovska hiša in nekaj drugih z opeko kritih v spodnjem delu vasi. Požarna straža kranjskega mesta dospela je sicer na pogorišče, delala neutrujeno, a iz vnetih hiš ni bilo mogoče več mnogo rešiti. Hvala ji iskrena za plemeniti trud! Streha na zvoniku in na cerkvi je zgorela, zvonovi so se stopili, bati se je bilo celó, da razpade tudi obok pri cerkvi.

raziskovanja. To ne velja le egipčanski in asirsko-babilonski zgodovini, ampak tudi o drugih oddelkih, zlasti rimske in grške zgodovine. Zarad tega, upamo, bodo vsi naši šolniki zadovoljni s knjigo.

H koncu še nekaj. Gladka, priprosta in kaj lahko umevna pisava se nahaja skozi in skozi v ti novi izdaji; in tudi po ti se današnja knjiga bistveno loči od knjige leta 1871. Posebne vrednosti za šolsko rabo je dalje, da se je pri popravljani stavčevega stavka vestno pazilo, da se v knjigo niso vgnezdili nikakoršni tiskarski pogreški, niti pri letnicah niti pri tekstu. Dalje je profesor Jesenski v ti izdaji pisal lastna imena po tuji obliki z domačo končnico n. pr. Thebe, Athene, Bizantij, Cyzik, Hesiod, Sappho itd. ali pa tudi, tujo končnico n. pr. Radamanthys, Sophokles, Taygetus, Cephissus, Thermum, Delium, Rhodus, Samus itd. Dobro bi bilo, da bi se pisava lastnih imen nadrobno določila. Vže tujei nas pitajo, da smo sami slovničarji. Ali bi naša dva leposlovna lista (Zvon in Kres) res ne mogla pridobiti nekaj temeljito izobraženih filologov, slovenskih slovničarjev in ob enem tudi nekaj merodajnih slovenskih pisateljev, ki bi to za razvitek našega slovstva prevažno

vprašanje o pisavi tujih lastnih imen konečno določili. Merodajna pravila za pisavo tujih lastnih imen, pravim, naj bi se določila, in po teh naj bi se v prihodnje ravnali vsi naši pisatelji.

Pisatelju teh vrstic se prav primerno zdi, da je prof. Jesenko v naučni knjigi pisal tuja lastna imena po tuje. V obče bi se morali mi po tem načelu ravnati, ker tudi neprestano zahtevamo, tujei naj pišejo slovenska — tedaj njim tuja lastna imena po slovenski: Žalna vas, Rateče, Gorica, Sežana itd. Drugače je z onimi besedami, ki jih slovničarji imenujejo „nomina appellativa“. Prisiljena se mi zdi pisava, ki tem besedam daje tuje lice. Pravo mi je pogodila nova knjiga, da je te besede — nomina appellativa — pisala po domače n. pr. poezija (lirična), tragedija, fizika, matematika, mehanik, konzul, pretor, cenzor, kvestor, sfinga, piramida, labirint itd. To so jako važna pranja — in krajni čas je, da se doženo in rešijo.

Pristavljamo še, da se nova knjiga — cena jej je samo 55 kr. — dobiva tudi v naši katoliški bukvarni, ki prodaja tudi vse druge Jesenkove knjige.

Grozno je gledati poprej lepo okinčano cerkev sedaj kakor razvalino. Lustri in svetilnice popopadali so na tla in se popolnoma razbili. Boječi se, da se ne vrgó tudi altarji in tabernakelj, vzeli smo srečno še sv. Rešnje Telo in prenesli v farno cerkev.

Žalosti in revščine popisati, mi ni mogoče. Kdo jih prešteje britke solzé žalostno se ozi-
rajočih po razvalinah svojih posestev! Ljudstvo že sicer revno, o tem času še posebno v po-
manjkanji, ne vé kam se obrniti, nezaupno
tarna in — čaka mile pomoči.

Do vas tedaj, rojaki slovenski, obračam se z milo prošnjo, da odprite svoja dobrotna srca nesrečno zadetim faranom. Zgodovina preteklih let in prošlih nesreč mi kaže, koliko dejanskega sočutja in tolažbe podajajo dobrotni Slovenci nesrečnim svojim bratom; to me tolaži posebno v sedanjih neizgodi, to mi je porok, da tudi moja prošnja ne bo ostala neuslišana. Nadloga je nepopisljiva, potreba nedopovedljiva, pomoč nujno potrebna. Samo pri cerkvi je škoda nad pet tisoč goldinarjev. Kako silno so vaščani zadeti, tega za danes odločiti še ni moč; toliko pa smem z gotovostjo reči, da škoda znaša nad petdeset tisoč goldinarjev. Res, da so posestniki zavarovani, a samo za malo svoto; ko bi še tega ne bilo, nemogli bi začeti na novo staviti svojih poslopij.

Iskreno želéc in upajoč, da najde prošnja ta blag odglas v sreih premnogih dobrotnikov, prosim ob enem vredništva slovenskih listov, naj blagovolijo sprejeti te vrstice v svoje pre-
dale, ter nabirati milih darov ubogim pogorel-
cem. Bog obudi mnogo dobrotnih rok. Fiat! *)

Smlednik, 29. maja 1883.

Anton Klemen, župnik.

Razne reči.

— Poziv na tabor. V nedeljo dne 3. junija 1883 bode Tabor na polji v Brezovici poleg Materije. Začetek točno ob 3. uri podoludne. Dnevni red: 1. Kako bi se povzdignilo narodno šolstvo in kako bi se prišlo v okom nemarnemu pohajanju šol — govori g. A. Medvešek. 2. Kako naj se uredjuje slovenske, oziroma hrvatske občine v Istri — govori g. G. Kastelec. 3. Kako dela poreski kreditni zavod in potreba posebne posojilnice za podgradski okraj — govori g. Sl. Jenko. 4. Kako bi se povzdignilo zanemarjeno kmetijstvo v Istri — govori gg. Rihard Dolenc in J. Kristan. 5. Je-li potrebno, da se župani in drugi odlični možje raznih občin zbirajo v županske shode — govori gosp. Sl. Jenko. 6. Kam se uporablja denar od kaznij zarad prestopkov gozdnih postav kaznovanih kmetov? — govori čest. g. Kociper. 7. Ali in kje se ima napraviti veliki tabor v sredini Istre — govori gg. Mandić in V. Dolenc. 8. Drugi nasveti udov društva. — Podpisani odbor vabi prav nujno vsa slovenska in hrvatska društva in sploh vse rodoljube, da se v obilnem številu vdeležé tega jako važnega tabora ter s tem pokažejo, kako jim je na srcu narodno prebujenje Istre in te dežele duševni in gmotni napredek. — Živela srečna, napredujoča Istra! — naj bode gaslo tega četrtega tabora v Istri, kateri nam skoro gotovo še letos porodi še drugi važnejši tabor v sredini Istre mej brati Hrvati. — Rodoljubje hrvatski in slovenski! mej nami ni razlike v misljenji in cilji, vsi skupaj delajmo na korist in povzdigo jednega naroda in za srečo in boljšo bodočnost mile nam Avstrije! — Na taboru v Brezovici se vidimo, tam si bomo zvestih sre segali v bratske roke!

Trst, 24. maja 1883.

Odbor političnega društva „Edinost“.

*) Vredništvo bode rado sprejemalo vsaki dar ter ga takoj nesrečnim odposlalo.

Izdajatelj in odgovorni vrednik Jožef Jerič.

— Slovestvo. — Obseg 6. štev. „Kato-
liških misijonov“ je sledeči: Streiflichter auf die neueste Missionsgeschichte Madagaskars. — Die Klosterfrauen von Quebec. (Fortsetzung.) — Nachrichten aus den Missionen: Türkei, Rumänien, Syrien, Südafrika, Aequatorial-Afrika, Westindien, Oceanien; aus verschiedenen Missionen. — Miscellen. — Für Missionszwecke. — Illustrationen: Herr Laborde, französischer Consul in Madagaskar. — Msgr. Dalmont leitet die Verhandlung über die Abtretung von Nossibe. — Palast Radama I. in Tananarivo. — Fianarantsoa, die Hauptstadt der Betsileo. — Die Kathedrale von Quebec. — Seminar der Maroniten von Karem (Syrien). — Transport eines Fieberkranken am Sambesi. — Deboss, der König der Marutse in europäischem Costüm. — Nilpferde im Sambesi. — St.-Josephs-Druckerei in Beyruth.

— Nekdanji profesor in nadzor-
nik srednjih šol na Kranjskem (zdaj v Beču) je postal „Ritter von Wretschko“.

— Čehi so prvi imeli svoj časopis. Že proti koncu 15. stotletja imelo je česko slovestvo redko posebnost, namreč: „Noviny leta Božicho tisičého 1495“. Take rokopiesne novine je začela potem v polovici 16. stotletja izdajati beneška republika. Med tiskanimi časniki je pa zopet najstarejši česki iz l. 1515. Tako so v rednem izdavanji časopisov Čehi prekosili vse druge narode, ker praški knjigotržec Daniel Sedláčsky je dobil že leta 1597 od cesarja Rudolfa II. poseben privilegij, da sme v gotovih obrokih izdajati časnik: „Noviny pořádné celého měsíce zaří leta 1597“. Nemei so izdali prvi časnik še le leta 1612. Angličani leta 1622, Francozi pa leta 1632. Imeli so toraj Čehi časnik za 15 let prej, kakor Nemei, za 25 let prej, kakor Angličani, in za 35 let prej, kakor Francozi.

— Človek je nenasitljiv. Zrak in vodo, zemljo in morje preišče, da vstreže grlu. Sedaj so začeli žive prepelice prepeljavati iz Sirije v — London. V Siriji jih v mreže lové, v kletke zapro, krmijo in napajajo in vporji društva „Messageries Maritimes“ jih pripeljejo v Marsilijo. V kletki jih je navadno po 100, in barke iz Beyrutha jih pripeljejo po 10—

12.000. Na Francoskem jih pa od 30. aprila ne smejo prodajati, tedaj jih pa spravljajo iz bark na železnico, in jih peljejo preko Francoskega čez Calais na Anglesko, in v Londonu jih — pojedó.

— Bavarska Ruhrzeitung imela je ta-le inserat: „Išče se učitelj, brez živine in brez otrok.“ K temu pristavlja berolinska „Germania“: „Kdor je ta konkurs spisal, temu bi ne škodvalo, ko bi še nekoliko let v šolskih klopek sedel.“

Umrli so:

29. maja. Gregor Benedičič, dninar, 79 l., Kravja dolina, starost. — Marija Presetnik, dninar, žena, 42 let, Kravja dolina 2, plč. tuberkuloza. — Katarina Podlogar, gostil. vdova 79 let, Rožne ulice 33, starost.

30. maja. Terez Oberthaler, paznikova vdova, 68 let, Karlovske predmestje št. 7. šen.

V bolnišnici:

27. maja. Johana Novak, delavč. hči, 4 mesece, variola. — Marija Rebol, delavč. hči, 6 dni, na Poljanah št. 42.

28. maja. Ana Gerden, dninarjeva žena, 31 let, pluč. tuberkuloza.

29. maja. Ernst Rekar, dninarjev sin, 5 mesecev, bronhitis.

30. maja. Johana Štefančič, dekla, 80 let, pluč. tuberkuloza.

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkl. 9 gl. 30 kr., — domača 8 gld. 8 kr. — Rž 5 gl. 61 kr. — Ječmen 4 gl. 95 kr. — Ajda 5 gl. 77 kr. — Proso 5 gl. 60 kr. — Tursica 5 gld. 77 kr. — Oves 3 gl. 13 kr.

Posebne klobuke

z zlatimi ali svilnimi motozi

o slavnosti prihoda Nj. veličanstva cesarja Franca Jožefa, prodaja po nizki ceni (4 gld. in več po želji in naročilu prečastitih gospodov)

Pribošič,

gledališne ulice št. 6.

Prečastiti duhovščini
in
vsem cerkvenim predstojnikom
vključno naznanjam, da *imam v zalogi*
vse potrebne posode, kakor

monstrance, kelihe, ciborije; svečnike in svetilnice;
križe za cerkvene zastave, pušice za sv. olje itd.

z besedo, vse posode in orodje, katero koli se pri cerkvah in za božjo službo potrebuje.

Vse reči so skrbno v ognju (ne galvanično) pozlačene in posrebrnjene, zvesto in pošteno izdelane.

Sprejemljam tudi vse dotično **staro orodje v popravo in novo pozlačenje in posrebrnjenje**; kakor tudi **vsakršna nova naročila**.

Konečno obetam svojim naročnikom, katerim menda nisem več neznan, v vseh rečeh z zanesljivim delom in dobrim blagom pošteno postreči kot kristjan in poštenjak.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Matej Schreiner,
pasar in zlatar
v Ljubljani na sv. Petra cesti šte. 27.

Tisk „Katoške tiskarne“ v Ljubljani.